

Szenvedélyem: a régizene – Vashegyi György
Művészetek Palotája Családi és ifjúsági programok – Szenvedélyek sorozat
2019. április 28. délelőtti matiné – I. rész
(Az élménybeszámolót írta és szerkesztette. dr. Bozsai Gábor)

Bevezetés

Nagy örömmel vettem részt Vashegyi György 2019. április 28-i matinéján a Művészetek Palotájában.

A „régizene” nekem is kedvencem, 5 éves korom óta szinte folyamatosan együtt élek vele: kisgyermekként (1953-tól) a budapesti Margit körüti Országúti Ferencesek temploma karzatán a hajdani Kapisztrán Kórus zenés miséin, oratórium előadásain; általános iskolásként a Kapisztrán Gyermekzenekar hegedűseként; gimnazistaként (édesapám mellett) a felnőtt kórus tagjaként, Lojzi bácsi (Tamás Gergely Alajos OFM) vezényletével (1967-ig), majd sorra következtek a világi és egyházi énekkarok, egészen a Budapesti Kórusig, ahol ma is énekelek.

Vashegyi György ugyanazt a szenvedélyes „régizene”-szeretetet tolmácsolja nekem mint, amit közel 66 éven át megéltem, és különösen nagy boldogság, hogy – Vashegyi György kiváló pedagógiai érzékével - a mai kor gyermek-nemzedéke is megismerkedhet a Teremtőnek azzal a csodálatos ajándékával, ami a **zene szeretetét és művelését** jelenti. Óriási misszió, amit Vashegyi György – számos – egyenként is hatalmas kihívást jelentő – munkája mellett, a matinékkal felvállal. A MÜPÁ-nak meg köszönet, hogy ehhez a helyszínt és a feltételeket biztosítja.

A MÜPA¹ „Szenvedélyek” sorozatában a művészeti élet ismert szereplői tesznek zenés vallomást arról a szenvedélyről, amely a művészetek általuk művelt területéhez fűzi őket. Nem titkolt szándékuk, hogy a közönség soraiban ülő gyerekeket és felnőtteket is megérintse mindaz, amiről ők e találkozás alkalmával beszélnek, amihez ők szenvedélyesen kötődnek.

A régizene-mozgalom célja a klasszika előtt született zeneművek előadása és a korhű előadói gyakorlat felidézése. Vashegyi György húszéves sem volt, amikor elkötelezte magát ezeknek a céloknak. Azóta szenvedélyesen kutatja a régi korok sokszor elfeledett zenéit, és hasonló szenvedéllyel valósítja meg produkcióit az általa alapított Orfeo Zenekar és Purcell Kórus közreműködésével. A nagy elismertségnek örvendő karmesternek volt mit mesélnie a fiatal korosztálynak erről a végtelenül gazdag és sokak számára rejtett területről, régi korok korántsem idejétmúlt zenéiről. (És ebben kitűnő partnere volt a műsor konferálását és a pódiumbeszélgetést vezető Solymosi Tari Emőkének). Az előadás előtt, 9.45-10.30 óráig „Ráhangelő” címmel ingyenes interaktív, játékos foglalkozás (is) volt, az előadásra jeggyel rendelkező iskolai csoportoknak, ill. 10-14 éves egyéni jelentkezőknek.

Vashegyi György

1 <https://www.mupa.hu/program/csaladi-es-ifjusagi-programok/szenvedelyem-a-regizene-vashegyi-gyorgy-2019-04-28-11-00-bbnh>

Vashegyi György – Purcell Kórus – Orfeo Zenekar (életrajz és történeti visszapillantás)

Vashegyi György a magyar zenei és összművészeti élet egyik kiváló képviselője, az egyik legsokoldalúbb, legismertebb ilyen egyéniség Magyarországon, aki ráadásul szerény, nagyon alapos és mélyen hívő keresztény ember.

Vashegyi György szülei nem voltak különösebb kapcsolatban a zenével, de akit fiatal (alig 16 éves korában) **mágnesként** magához vonzott a régizene, arról – 66 év tapasztalata alapján – én nyugodt lélekkel ki merem mondani, hogy **isteni meghívást kapott**, mert nem sok emberről mondható el, hogy ilyen fiatalon kórus- és zenekar alapításra adta volna a fejét. A nagy zenei zsenik (Mozart, Bach, és sokan mások) ugyanúgy túlvilági meghívást kaptak és az ehhez szükséges tehetséget és erőt (talentumokat) is biztosította számukra a Teremtő.

„Vashegyi György² (Budapest, 1970. április 13. –) Liszt Ferenc-díjas magyar karmester, a régizene kiemelkedő mai szakértője, előadója, a Zeneakadémia tanára a Purcell Kórus és Orfeo Zenekar alapítója és karmestere, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. 2017. október 10-én a Magyar Művészeti Akadémia elnökévé választották,³ mely tisztséget Fekete Györgytől 2017. november 5-én vette át.⁴

Érettségi bizonyítványt a budapesti **Piarista Gimnáziumban** szerzett. Zenei tanulmányokat hegedű-, furulya-, oboa- (később barokk oboa-) és csembaló hangszereken folytatott. 16 éves korában vezényelt először hangversenyen⁵ és **18 évesen felvételt nyert a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem karmester szakára**, ahol Lukács Ervin tanítványa volt. 1993-ban itt szerzett karmesteri oklevelet, Budapesti diplomahangversenyén Mozart Varázsfuvolájának koncertelőadásán vezényelt. Részt vett **John Eliot Gardiner és Helmuth Rilling** karmester mesterkurzusain, továbbá 1994-1997 között John Toll posztgraduális continuo-növendéke volt a Drezdai Régi Zenei Akadémián és kamarazenét tanult Jaap ter Linden és Simon Standage irányításával.

Még a karmester-szak hallgatójaként 1990-ben alapította meg Budapesten a **Purcell Kórust** Henry Purcell Dido és Aeneas operájának koncertelőadása kedvéért. Hasonló gondolat mentén alapította egy évvel később az **Orfeo Zenekart**, hogy lehetővé tegye Monteverdi Orfeo-jának első teljes magyarországi bemutatását. A két együttes között az alapító Vashegyi személye teremti a kapcsolatot, mára gyakorlatilag egységet alkotnak és Magyarország egyik legismertebb régizenei együtteseként tartják számon őket, Gyakori vendégei a hazai nagy koncerttermeknek, például a Zeneakadémia nagytermének, vagy a Müpának.⁶ Két együttesével 1990 óta, azaz a kezdetektől fogva állandó fellépője a Haydn Fesztiválnak.

Más zenekarok élén is láthattuk több ízben. Kocsis Zoltán felkérésére 2002-ben a Nemzeti Filharmonikus Zenekar vendégkarmestere volt. Számos más együtessel is fellépett már, mint például a Concerto Armonico, a Capella Savaria, a Musica Aeterna, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, Kolozsvári Filharmonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Miskolci Szimfonikus Zenekar, az Óbudai Danubia Zenekar, a Budafoki Dohányi Ernő Szimfonikus Zenekar, a Prágai Kamarazenekar, a Budapesti Vonósok, és az Erdődy Kamarazenekar, olyan szólisták közreműködésével, mint Derek Lee Ragin, David Cordier, Paolo Gavanelli, Jevgenyij Nyesztyerenko, Simon Standage, Malcolm Bilson, Zvi Meniker, Sergiu Luca, John Toll, illetve Nigel North.⁷ A 2001/2002-es évtől kezdve a Magyar Állami Operaházban vezényel Mozart, Haydn, Rossini, és Verdi operáinak előadásain.⁸

2005-ben Vashegyi György és az általa alapított két együttes lépett fel a Müpa Fesztivál Színházának megnyitó előadásán, ahol Monteverdi Orfeo-ját adták elő, majd később ugyanitt került sor egy Charpentier: Actéon és egy Purcell: Dido és Aeneas előadásra is.

1992 óta continuo-tanárként, 1993-1997 között a barokk előadói gyakorlat tanáraként dolgozott a Zeneakadémián. Emellett a régizenei irodalom ismert és ismeretlen műveinek feltárásával, kottaanyagának rekonstrukciójával, előadásával és a koncertanyaghoz szükséges háttérinformációk felkutatásával kapcsolatos szakmai munkát folytat. Együttese élén több régizenei mű hazai ősbemutatóját szervezte meg, így többek között Rameau, Lully, Leclair,

2 https://hu.wikipedia.org/wiki/Vashegyi_György

3 [Vashegyi György lett Fekete György utódja az MMA élén. Propeller , 2017. október 10. \(Hozzáférés: 2017. október 19.\)](#)

4 [Vashegyi Györgyöt választották az MMA új elnökévé. mma.hu. \(Hozzáférés: 2018. november 10.\)](#)

5 [ORFEO Orchestra - PURCELL Choir. www.orfeo.hu. \(Hozzáférés: 2016. március 3.\)](#)

6 [Vashegyi György: "A Müpa megépítése komoly lendületet adott a régizeneinek". fidelio.hu. \(Hozzáférés: 2016. március 4.\)](#)

7 [Vashegyi György | Óbudai Danubia Zenekar. odz.hu. \(Hozzáférés: 2016. március 4.\)](#)

8 [Zeneművészet | Magyar Művészeti Akadémia. www.mma.hu. \(Hozzáférés: 2016. március 4.\)](#)

Händel, Johann Christoph Bach, Michael Haydn, Mendelssohn és Gluck⁹ műveket, illetve fontos szereplői a Műpában évente rendezett Régizene-Fesztiválnak.¹⁰

A régizenei művek hazai bemutatóinak, ill. világi ősbemutatóinak felsorolását 3 olyan művel szeretném e helyen kiegészíteni, amelyeken személyesen is részt vehettem a közelmúltban:

- 1) **Michel Pignolet de MONTÉCLAIR**¹¹ (1667-1737) : **Jefté - zenés tragédia** (az első, bibliai tárgyú francia opera a zenetörténetben)¹² - *erről a műről külön tanulmányt tervezek a közeljövőben készíteni- ugyancsak a PARLANDO*¹³ *hasábjai részére-a szerk.)* - magyarországi bemutató, elhangzott a MŰPÁ-ban 2019. március 11-én)
- 2) **Georg Christoph STRATTNER**¹⁴ (1645-1704): Lamento és zárókórus a **Sehet doch ihr Menschenkinder** c. passió-kantátából (1693) – (A burgenlandi Gols -Gálos magyar településen született magyar-német zeneszerző - **ŐSBEMUTATÓ** - elhangzott a MŰPÁ-ban, 2019. ápr. 28.
- 3) **Francesco Bartolomeo CONTI**¹⁵ (1682-1732): Nyitány a **Naaman** c. oratóriumból (1721) első előadás a világon a 18. század óta).

M.P. de Monéclair

Gols (Gálos) kat. templom
(G.F.Strattner szülővárosa)

F.B. Conti

A 2019. április 28-i „Matinékoncert - Szenvedélyem a régizene” előadás műsora és szólistái

A matiné műsorát Vashegyi György annak szellemében állította össze, hogy az **1607-1735 közötti 127 év** „régizene”-jéből valamennyi jelentős szerző és a szerző által reprezentált „nemzeti iskola” (angol, olasz, német, francia, és a magyar is!) képviselve legyen. A művek – ill. mű-részletek kiválasztásánál nagyon fontos szempont volt, hogy a fiatal generáció érdeklődését fel lehessen kelteni, tehát népszerű, „emészthető”, a matiné jellegéhez illő, lehetőleg vidám vagy himnikus hangulatú darab hangozzon el. A pódiumbeszélgetéseken *Solymosi -Tarr Emőke* találó és olykor humorosan provokatív kérdéseire adott tömör és mégis élvezetes válaszok Vashegyi György kiváló pedagógiai és riportalanyi képességeiről tettek tanúbizonyságot; és különleges üde színpontot jelentettek az előadás során kivetített képes, magyar szövegű bejátszások, amelyek segítségével – a zene mellett -képi benyomást is alkothatott az egész közönség az adott korról, a szerzőről és a műről. Külön köszönet illeti Vashegyi Györgyöt az elhangzott mű-részletek eredeti szövegeinek **tökéletes magyar fordításáért**, és a pergő ritmusú kivetítésért.

9 [Gluck ősbemutató az Operaházban Vashegyi György vezényletével | Magyar Művészeti Akadémia. www.mma.hu.](http://www.mma.hu)
(Hozzáférés: 2016. március 4.)

10 [Dávid, Zubreczki: Aki feltalálta a retrót: mit keres Mendelssohn a ma kezdődő Régizene Fesztiválon?. Index.hu.](http://index.hu)
(Hozzáférés: 2016. március 4.)

11 https://en.wikipedia.org/wiki/Michel_Pignolet_de_Montclair

12 https://www.mupa.hu/program/komolyzene-opera-szinhaz/montclair-jephte-magyarorszag-bemutato-2019-03-11_19-00-bbnh

13 <https://www.parlando.hu/NEWPROBE/PARLANDO.html>

14 https://en.wikipedia.org/wiki/Georg_Christoph_Strattner

15 https://en.wikipedia.org/wiki/Francesco_Bartolomeo_Conti

- 1) **Henry PURCELL**¹⁶ (1659-1695): „Come away, fellow sailors” Komáromi Márton¹⁷ – tenor
„In pur deep vaulted cell” (Dido and Aeneas¹⁸, 1689) – *Komáromi Márton* a Szent Efrém
Férfikar fiatal tenor tagja – a 2016-os „**Régizene fesztivál**” fellépője¹⁹
- 2) **Claudio MONTEVERDI**²⁰ (1567-1643): „Vieni, Imeneo”, „Muse, onor di Parnaso”, „Lasciate
monti” (L’Orfeo²¹, 1607) *Kalafszky Adriána*²² – szoprán
- 3) **Johann Sebastian BACH**²³ (1685-1750): „Erbarme dich, mein Gott” (Máté-passió²⁴ BWV 244)
Bárány Péter – kontratenor²⁵, *Paulik László* – hegedű²⁶
- 4) **George Frideric HÄNDEL**²⁷ (1685-1759): „Hallelujah!” (The Messiah²⁸ HWV 56)
- 5) **Jean-Baptiste LULLY**²⁹ (1632-1687): „Marche pour la ceremonie des turcs”
(Le Bourgeois gentilhomme³⁰ - Az úrhatnám polgár³¹ 1670)
- 6) **Antonio VIVALDI**³² (1678-1741): C-dúr oboaverseny³³ R. 449 „I. Allegro”, Pier Luigi Fabretti –
oboa³⁴
- 7) **Antonio VIVALDI**³⁵ (1678-1741): A négy évszak³⁶: „Nyár (g-moll hegedűverseny Op. 8 No. 2)
II. Adagio - III. Presto (Tempo impetuoso d’estate)” *Paulik László*³⁷ – hegedű
- 8) **Georg Christoph STRATTNER**^{38 39} (1645-1704): „Lamento és zárókórus” a Sehet doch ihr
Menschenkinder⁴⁰ c. passió-kantátából (1693) *Paulik László*⁴¹ – hegedű
- 9) **Francesco Bartolomeo CONTI**⁴² (1682-1732): Nyitány a Naaman^{43 44}c. oratóriumból (1721) -
első előadás a 18. század óta
- 10) **Jean-Philippe RAMEAU**⁴⁵ (1683-1764): Les sauvages: „Forêts paisibles” (Les Indes Galantes
– A gáláns Indiák⁴⁶, 1739); *Kalafszky Adriána*⁴⁷ – szoprán, *Najbauer Lóránt*⁴⁸ – bariton

16 https://hu.wikipedia.org/wiki/Henry_Purcell

17 <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=KAR&id=314>

18 https://hu.wikipedia.org/wiki/Dido_és_Aeneas

19 https://issuu.com/mupabudapest/docs/160302_regizene_fesztival-web

20 https://hu.wikipedia.org/wiki/Claudio_Monteverti

21 <https://hu.wikipedia.org/wiki/L'Orfeo>

22 <https://zakbk.hu/kalafszky-adriana>

23 https://hu.wikipedia.org/wiki/Johann_Sebastian_Bach

24 <https://hu.wikipedia.org/wiki/Máté-passió>

25 <https://port.hu/adatlap/szemely/barany-peter/person-281102>

26 <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=ZENESZ&id=209>

27 https://hu.wikipedia.org/wiki/Georg_Friedrich_Händel

28 [https://hu.wikipedia.org/wiki/Messiás_\(Händel\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Messiás_(Händel))

29 https://hu.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Lully

30 https://fr.wikipedia.org/wiki/Le_Bourgeois_gentilhomme

31 <https://zene.hu/cikkek/cikk.php?id=2940>

32 https://hu.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi

33 https://en.wikipedia.org/wiki/Oboe_concerto

34 <https://www.facebook.com/Fabretti>

35 https://hu.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi

36 <http://www.zeneora.hu/cikkek/muelemzesek/vivaldi--a-negy-evszak.html>

37 <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=ZENESZ&id=209>

38 https://en.wikipedia.org/wiki/Georg_Christoph_Strattner

39 <https://www.szoljon.hu/kultura/hazai-kultura/magyar-regizenei-egyuttesek-nyugoztek-le-a-francia-kozonseget-1424113/>

40 http://static.evangelisch.de/get/?daid=9xvIEHJH8Evu2rMQU_JKQvOW00153450

41 <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=ZENESZ&id=209>

42 https://en.wikipedia.org/wiki/Francesco_Bartolomeo_Conti

43 <http://operadata.stanford.edu/catalog/10202909>

44 <http://www.librettodopera.it/public/schede/scheda/id/4245/query/true>

45 https://hu.wikipedia.org/wiki/Jean-Philippe_Rameau

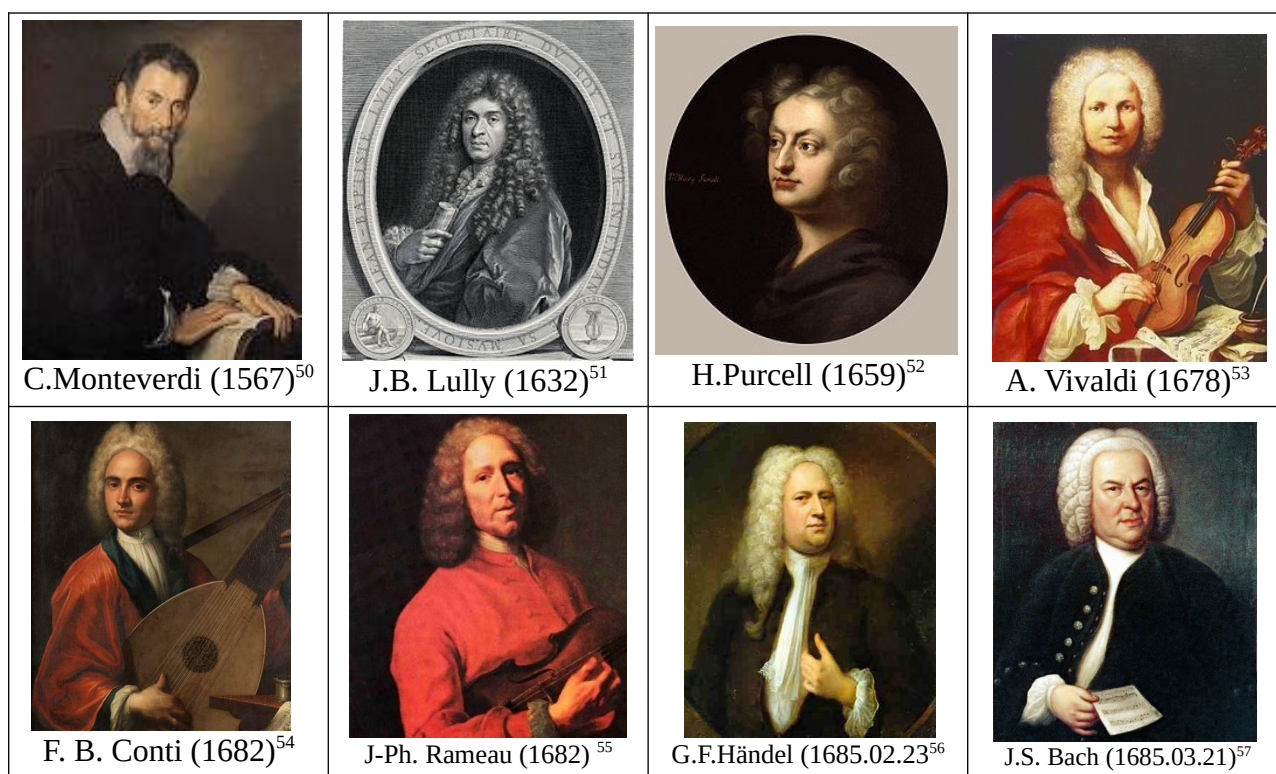
46 https://hu.wikipedia.org/wiki/A_gáláns_Indiák

47 <https://zakbk.hu/kalafszky-adriana>

48 <https://odz.hu/zenezek/najbauer-lorant/>

A zeneszerzők arcképei születési sorrendben:⁴⁹

Élménybeszámoló a koncerten elhangzott mű-részletekről

A koncert első számaként **Henry Purcell**⁵⁸ (London, 1659. szeptember 10. – London, 1695. november 21.) angol **barokk** zeneszerző műve hangzott el, aki az olasz és francia stiliztikai elemeknek a szigetországi zenei hagyományba való beolvasztásával teremtette meg jellegzetesen angol hangzású **barokk zenét**.

A matiné-koncert bevezetéseként Purcell legismertebb művéből, a **Dido és Aeneas**⁵⁹ c. operából – Vashegyi György nagyon találó és ideillő interpretációjának megfelelően - a fiataloknak szóló **pajkos humorral** előadott részletet hallhattunk, amelyben az opera 3. felvonásának (képeinek) elején Aeneas matrózai Karthago kikötőjében búcsúznak a „parti tündéreik”-től - megígérve a gyors visszatérést – amit valójában soha nem akarnak majd valóra váltani.⁶⁰ Az első matróz virtuóz tenor szólóját **Komáromi Márton**, a Szent Efrém Énekhar tagja adta elő⁶¹, megadva az egész koncert tipikusan könnyed „**matiné**”-alaphangulatát.

49 G.F.Strattner (szül.:1645) – festmény nem található https://en.wikipedia.org/wiki/Georg_Christoph_Strattner

50 http://w3.rz-berlin.mpg.de/cmp/monteverdi_1.jpg

51 <http://www.muzeocollection.com/fr/oeuvre/o390633-jean-baptiste-lully-surintendant-musique-roi-1633-1687-roulet-jean-louis.html?PHPSESSID=hvt0gfdsho4h1oo8aafjtjpu74>

52 Ismeretlen festő https://hu.wikipedia.org/wiki/Henry_Purcell#/media/File:Henry_Purcell_by_John_Closterman.jpg

53 Ismeretlen festő https://hu.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi#/media/File:Vivaldi.jpg

54 <https://www.bonhams.com/auctions/24651/lot/18/>

55 [https://hu.wikipedia.org/wiki/Jean-Philippe_Rameau#/media/File:Attribué_à_Joseph_Aved,_Portrait_de_Jean-Philippe_Rameau_\(vers_1728\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Jean-Philippe_Rameau#/media/File:Attribué_à_Joseph_Aved,_Portrait_de_Jean-Philippe_Rameau_(vers_1728))

56 Balthasar Denner festménye https://en.wikipedia.org/wiki/Balthasar_Denner

57 Elias Gottlob Haussmann festményén, 1746 (a festő saját másolata, 1748)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Johann_Sebastian_Bach#/media/File:Bach.jpg

58 https://hu.wikipedia.org/wiki/Henry_Purcell

59 https://mandadb.hu/common/file-servlet/document/760221/default/doc_url/156.pdf

60 <http://www.orfeo.hu/pushout.php?type=textbook&id=113>

61 <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=KAR&id=314>

Angol szöveg ⁶²	Magyar szöveg ⁶²
(Act 3) FIRST SAILOR Come away, fellow sailors, Your anchors be weighing, Time and tide will admit no delaying, Take a boozy short leave Of your nymphs on the shore, And silence their mourning With vows of returning, But never intending to visit them more, No never intending to visit them more. CHORUS Come away, fellow sailors ...	(Harmadik felvonás) ELSŐ TENGERÉSZ Rajta, fickók, húzzuk fel a horgonyt Itt az idő, a dagály se vár miránk, Búcsúzzunk most parti tündéreinktől sebesen, S csillapítsuk a jajveszékeltést Megígérve a gyors visszatérést, Jóllehet soha nem kívánjuk viszont látni őket, Nem, nem, soha sem! KÓRUS Rajta, fickók ...
(Act 2) CHORUS in a manner of an echo In our deep-vaulted cell the charm we'll prepare, Too dreadful a practice for this open air.	(Második felvonás) KÓRUS (visszhangként) Mély boltozatos barlangunkban varázslatot forralunk, Szörnyűbbet, mint bármi szabad ég alatt.
<i>Echo Dance of Furies</i> (Thunder & Lightning, horrid Musick. The Furies sink down in the Cave, the rest fly up.)	<i>A Fúriák Visszhangtánca</i> (Mennydörgés és villámlás, ijesztő zene. A Fúriák a mélybe süllyednek, a többiek felfele el.)

A koncert első számához zenei (és képi) illusztrációként a Dido és Aeneas-ból 1995-ben televízióra rendezett és DVD videón megjelent operafilm⁶³-et választottam, amelynek 3. felvonása a videofelvétel 33:36-dik másodpercében kezdődik. A művet az egyik legismertebb angol karmester, *Richard Hickox*⁶⁴ vezényelte és a méltán híres alkalmi hangszeres együttes, a *Collegium Musicum*⁹⁰⁶⁵ adott elő. Az alkotásról részletes (angol nyelvű) ismertetőt olvashatunk Steven Eddins tollából (Allmusic Review)⁶⁶ (A - magyar felirattal ellátott - Youtube-os kiadást⁶⁷ a Naxos of America engedélyezte, a Chandos lemezkiadó nevében.)

Az illusztrációként bemutatott operafilm-részlet a matiné-koncerten elhangzott vidám interpretációhoz képest **szenvedélyesebb és drámaibb** hangvételben mutatja be a matrózok és „parti tündereik” enyelgését majd az első matróz nyers, ellentmondást nem tűrő felszólítását a „búcsúzásra”. A hajó indulási előkészületeit és a vitorlabontást a matrózok táncának feszes és eltökéltséget sugárzó zenéje festi alá.

A koncert második száma az **L'Orfeo** (eredeti címén *Favola d'Orfeo-Orfeusz meséje*) **Claudio Monteverdi** 1607-ben, **Mantovában** bemutatott **operájának** 3 részlete volt. **A mester első darabja (egyben) az első mai értelemben vett opera.**

„Az ezeröttszázados évek végén új zenei műfaj jelent meg *Firenzében*, az úgynevezett *dramma per musica* (zenés dráma), amely csak később kapta az *opera* nevet. Teoretikus hajlamú zenészek a görög drámát akarták feléleszteni vele. Monteverdi Gonzaga herceg kívánságára zenésítette meg a kedvelt témát, *Alessandro Striggio* szövegére. A művet 1607. február 24-én mutatták be *Favola d'Orfeo* (Orfeusz meséje) címmel a herceg udvarában, a velencei karnevál alkalmából.”⁶⁸

A L'Orfeo zenéje sok tekintetben úttörő volt a maga idejében, hiszen:

”Ebben a műben a zene döntő szerepet vállalt az érzelmek felkeltésében. Minden színpadi mozzanat rendkívül pontosságú hangsúlyt nyer, a változatos és kifejező dallamvonalakkal összhangban van a gazdag hangszerelés. A nyomtatott partitúra szerint a zenekar összetétele: vonóshangszer, *orgona*, *chitarrone* és *csembaló*,

62 Forrás: 2019.04.28. Szenvedélyem a régi zene (kétnyelvű szövegkönyv) Angolból fordította: Vashegyi György

63 <http://www.kulturvideo.com/Dido-and-Aeneas-p/d4242.htm>

64 <https://www.allmusic.com/artist/richard-hickox-mn0000101365>

65 <https://www.allmusic.com/artist/collegium-musicum-90-mn0002188879>

66 <https://www.allmusic.com/album/purcell-dido-and-aeneas-dvd-video-mw0001405449>

67 <https://www.youtube.com/watch?v=psfkHrYfEME>

68 <https://hu.wikipedia.org/wiki/L'Orfeo> (Előzmények)

négy *harsona*, két *cink*, *clarino* és *trombitából*. A szólamok nincsenek mindig leírva, sok mindent a rögtönzésre, vagy inkább a zenészek hozzáértésére, ízlésére bízott. De az olyan helyeken is, ahol hiányoznak a hangszeres szólamok, Monteverdi gyakran megjelölte az egyes hangszerek alkalmazását. A mű hangszeres bevezetője úgynevezett *toccat*a formában megelőlegezi a későbbi nyitányokat, és magába foglalja a később visszatérő zenei motívumokat. A prológosban a Parnasszus csúcsairól leszáll Musica, a zene múzsája, és a hallgatóságnak egy pásztorregét ad elő Orfeuszról.⁶⁹

Az L'Orfeo cselekménye (meséje) ismert görög mítoszon alapul:

„... Orpheusz egy Oiairosz nevű trák király és *Kalliopé* múzsa fia volt, más források szerint nemző apja Apollón isten volt. Orpheusz lantjával csodákra volt képes: sziklákat állított meg, fenevadakat szelídített meg, lanttehetségének segítségével visszaszerezte meghalt hitvesét az alvilágból, ám a végzet mégis megfosztotta tőle – erről szól az opera. Az ókori mítosz szerint Orpheusz szörnyű véget ért: miután szembeszegült Dionüszosz végtelen márkultuszával, a bakkhánsnők darabokra tépték, a széttépett testét pedig a tengerbe dobták. Monteverdi szövegírója kihagyta a véres jelenetet és a kor ízlésének megfelelően átalakította a mondát, így az operában Orpheuszt nem ölik meg, hanem Apollón magához emeli az *Olümposzra*.⁷⁰

A matiné-koncerten az L'Orfeo-ból elhangzott első részlet az I felvonásbeli „**Vieni, imeneo...**” kezdetű kórus-tétel volt, amelyet nimfák és pásztorok énekelnek. Az I. felvonás helyszíne:

„...árkádiai táj, ahol a pásztorok és *nimfák* örömmel fogadják királyukat, Orpheuszt. Orpheusz kézen fogva vezeti ifjú feleségét, Eurüdikét. Vidám kórus és tánc köszönti őket.”⁷¹

Olasz szöveg ⁷²	Magyar szöveg ⁷²
(Atto Primo) CORO DI NINFE E PASTORI Vieni, Imeneo, deh, vieni, E la tua face ardente Sia quasi un sol nascente Ch'apporti a questi amanti i dì sereni E lunge homai disgombre Degl'affanni e del duol gl'orrori e l'ombre.	(Első felvonás) NIMFÁK ÉS PÁSZTOROK KÓRUSA Jöjj, Hümenaiosz, ó jöjj, És lángoló orcád Legyen, mint felkelő nap, Hogy e szerelmeseknek derűs napokat hozhass, S mától fogva a szomorúság és Szenvedés árnyékát messze űzd el tőlük!

A kórus-tételt az interneten – több felvétel között - *Nikolaus Harnoncourt*⁷³ vezényletével, a „*Capella antiqua München*⁷⁴ & *Concentus Musicus Wien*⁷⁵” előadásában, a [Monteverdi: Orfeo I.felvonás - Vieni, imeneo](#) linkre kattintva hallgathatjuk meg.

A matiné-koncert következő számát, - a *Nimfa „Muse, onor di Parnaso”* kezdetű áriáját az opera I. felvonásából - *Kalafszky Adriána*⁷⁶ a Budapest Bach Consort@Choir⁷⁷ és az Ariadné Consort⁷⁸ fiatal, igen tehetséges és különlegesen szép hangú szoprán énekesnője adta elő.

Olasz szöveg ⁷⁹	Magyar szöveg ⁷⁹
NINFA Muse, honor di Parnaso , amor del Cielo, Gentil conforto à sconcolato core, Vostre cetre sonore Squarcino d'ogni nube il fosco velo; E mentre oggi propizio al nostro Orfeo Invochiam Imeneo Su ben temprate corde, Sia il vostro canto al nostro suon concorde.	NIMFA Ti Múzsák, Parnasszus büszkeségei, ég szerettei, Gyengéd vigasztalói a csüggeteg szívnek, Zengő hárfátok Minden felhőről tépje le a sötét leplet, S mialatt Orpheuszunk számára Hümenaiosz kegyét kérjük Jól behangolt húrjainkkal, A ti éneketek olvadjon a mi dallamunkba.

69 <https://hu.wikipedia.org/wiki/L'Orfeo> (Zene)

70 <https://hu.wikipedia.org/wiki/L'Orfeo> (Cselekmény)

71 <https://hu.wikipedia.org/wiki/L'Orfeo> (I.felvonás)

72 Forrás: 2019.04.28. Szenvedélyem a régi zene (kétnyelvű szövegkönyv) Olaszból fordította: Vashegyi György

73 https://hu.wikipedia.org/wiki/Nikolaus_Harnoncourt

74 <https://www.discogs.com/artist/1078962-Capella-Antiqua-Munchen>

75 <https://www.discogs.com/artist/836185-Concentus-Musicus-Wien>

76 <https://zakbk.hu/kalafszky-adriana>

77 <https://www.facebook.com/BudapestBachConsort>

78 <https://www.facebook.com/Ariadne-Consort>

79 Forrás: 2019.04.28. Szenvedélyem a régi zene (kétnyelvű szövegkönyv) Olaszból fordította: Vashegyi György

Az áriát az interneten *Marilia Vargas*⁸⁰ brazil szopránénekesnő szólójával, az opera 2002-es barcelonai előadása video-felvételének (*L' ORFEO: Favola in Musica (Claudio Monteverdi)*, 11:36-odik másodpercétől a 12:43-madik másodpercéig láthatjuk és hallgathatjuk meg. (A "La Capella Reial de Catalunya"⁸¹ szólóénekes csoportot az alapító-vezető *Jordi Savall*⁸² neves spanyol karmester, zeneszerző, régizene-szakértő és gembajátékos vezényelte a katalóniai *Gran Teatre del Liceu*⁸³ operaházban.)

Az *L'Orfeo* opera 3. részlete ugyancsak az I. felvonás „**Lasciate monti**” kezdetű kórustétele volt, amelyet a librettó szerint ugyancsak az arcadiai nimfák és pásztorok a zene iránti szenvedélyes szeretettel és lendülettel éneklük és táncolják (közben Orfeusz és Euridiké a legendás dalnoktól, *Appolontól*⁸⁴ kapott hangszert, a lírát⁸⁵ tartja a kezében.)

Olasz szöveg	Magyar szöveg ⁸⁶
CORO DI NINFE E PASTORI Lasciate i monti, Lasciate i fonti, Ninfe vezzose e liete. E in questi prati Ai balli usati Vago il bel piè rendete. Qui miri il il sole Vostre carole, Più vaghe assai di quelle Ond' alla luna, La notte bruna, Danzano in ciel le stelle. Lasciate i monti, Lasciate i fonti, Ninfe vezzose e liete. E in questi prati Ai balli usati Vago il bel piè rendete. Poi di bei fiori Per voi s'onori Di questi amanti il crine, C'hor dei martiri Dei lor desiri Godon beati al fine.	NIMFÁK ÉS PÁSZTOROK KÓRUSA Hagyjátok a hegyeket, Hagyjátok a forrásokat Ti bájos, kedves Nimfák! S eme réteken lejtsétek Megszokott táncaitokat, Kecses lábacskaítokon. Itt csodálja meg a Nap Körtáncaitokat, Melyek gyorsabban keringenek A csillagoknál, Mikor azok az éji sötétben Táncra kelnek a holddal. Hagyjátok a hegyeket, Hagyjátok a forrásokat Ti bájos, kedves Nimfák! S eme réteken lejtsétek Megszokott táncaitokat, Kecses lábacskaítokon. S ha majd szép virágaitokkal Ti ékesítitek Eme szerelmesek fűrtjeit, Akkor szenvedő És vágyakozó szívük Végre boldogságra lel.

A kórustételt az interneten az opera 2002-es barcelonai előadása video-felvételének (*L' ORFEO: Favola in Musica (Claudio Monteverdi)*, 12:44-edik másodpercétől a 14:32-edik másodpercéig láthatjuk és hallgathatjuk meg. (A "La Capella Reial de Catalunya"⁸⁷ szólóénekes csoportot az alapító-vezető *Jordi Savall*⁸⁸ neves spanyol karmester, zeneszerző, régizene-szakértő és gembajátékos vezényelte a katalóniai *Gran Teatre del Liceu*⁸⁹ operaházban.)

80 <http://www.bach-cantatas.com/Bio/Vargas-Marilia.htm>

81 https://en.wikipedia.org/wiki/La_Capella_Reial_de_Catalunya

82 https://hu.wikipedia.org/wiki/Jordi_Savall

83 <https://en.wikipedia.org/wiki/Liceu>

84 <https://hu.wikipedia.org/wiki/Apollón>

85 [https://hu.wikipedia.org/wiki/Líra_\(hangszer\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Líra_(hangszer))

86 Forrás: 2019.04.28. Szenvedélyem a régi zene (kétnyelvű szövegkönyv) Olaszból fordította: Vashegyi György

87 https://en.wikipedia.org/wiki/La_Capella_Reial_de_Catalunya

88 https://hu.wikipedia.org/wiki/Jordi_Savall

89 <https://en.wikipedia.org/wiki/Liceu>

Az angol és olasz barokk remekművek után – képzeletben - német „vizek”-re hajóztunk velünk Vashegyi György: minden idők legzseniálisabb zeneszerzőjének, Johann Sebastian Bach⁹⁰-nak a művészetéhez, akit méltán nevezhetünk az egyik zenei apostolnak. Hadd álljon itt – bevezetesként - két rövid részlet **Makk Istvánnak**, a -19. század egyik kimagasló magyar szellemi kutatójának⁹¹ - J.S. Bach-ról írt elmélkedéséből⁹², és a saját önéletrajzából kiragadott, számomra hatalmas igazságot tartalmazó idézet:⁹³ (id. Makk Istvánnal -nem sokkal halála előtt - még személyesen beszélhettem telefonon a vele tervezett előadás kapcsán, amit végül fia, ifj. Makk István tartott meg. (*Harmónia Gyógyító Zenei Klub 1996-1998. Budapest, alapító-vezető: dr. Bozsai G.*⁹⁴)

„...Zenei kutatásaimból az a gondolat bontakozott ki, hogy az **emberiség legnagyobb zeneszerzői nem mások, mint az emberiség nagy küldöttei, prófétái**. A legihletettebb műveik, melyeket az emberiség mint legnagyobb zeneműveket tart számon, a Szent Szellem által sugallt „**Zenei szentírás**”... Bach és Beethoven az emberiség két legnagyobb zenei géniusza. A legfőbb szellemi törvény, a két főparancs zenei evangélistája. Midőn Krisztust megkérdezték, hogy mi a legfőbb törvény, ezt válaszolta: Szeresd Istent mindenekfelett és szeresd felebarátodat, mint önmagodat és hozzátette az Úr: E két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták (Máté 22 37:39-40). Vagyis minden, az egész univerzum. Álljon bárki, a világegyetem bármely pontján, ha a szeretet két főparancsát betölti, a világegyetemben mérhetetlenül kiteljesül, Pál apostol szerint - dicsőségről dicsőségre emelkedik. Álljon bárki a világegyetem bármely pontján, ha a két főparancsnak ellenáll, alázuhan a szellemi mélybe, jelentéktelenné zsugorodik. A szeretet két főparancsának betöltése az emberiség szellemi fejlődésének alapfeltétele....

Bach az első főparancs zenei géniusza. Egész életművével, legmagasabb fokon, az emberiség Istenhez emelését szolgálja. Beethoven a második főparancs zenei géniusza. Egész életművével, legmagasabb fokon, az emberiség ujjongó egyesítését szolgálja. Bach életművén belül két fő műve: a János passió és a H-moll mise az I. főparancs zenei evangéliuma. A János passió az első főparancs első főfázisa. Az Isteni Szeretet Krisztusban lehajol az emberiséghez. Az első főparancs második főfázisa a H-moll mise. A kegyelem befogadásával, az emberiség felemelkedése Istenhez...”

„...Isten útjai csodálatosan kifürkészhetetlenek. Minden életkorszakom csak később kapta meg tudatomban isteni értelmét. E korszakomban (1950-1967 között – a szerk.) a szellemi vezetés influenzával ágyba fektetett és betegem, ágyban hallgattam Dvořák Újvilág szimfóniáját. Hályog hullott le szememről és megnyílt előttem a zene kozmikus értelme. Világossá vált előttem, hogy az **emberiség legnagyobb zeneszerzői küldöttek, próféták**. Az emberiség legnagyobb zeneművei Szentírás, mely a legnagyobb szellemi törvényeket közli az emberiséggel, melyeknek betöltésétől függ minden ember és az egész emberiség szellemi fejlődése...”

És akkor most térjünk rá a matiné-koncerten elhangzott Bach-műre – a Máté passió⁹⁵(BWV 244) 39. sz. „**Erbarme dich, mein Gott**” kezdetű áriájára, **Bárány Péter** – kontratenor⁹⁶, **Paulik László** – hegedű⁹⁷ ihletett tolmácsolásában. Ezt a művet Bach eredetileg alt szólóra és hegedűre írta, de most egy fiatal kontratenor⁹⁸ és egy világhírű hegedűművész (az Orfeo Zenekar koncertmestere) előadásában hallgathattuk meg Péter (Jézus tanítványa – a későbbi Péter apostol) könyörgését, miután rádöbrent, hogy háromszor megtagadta az Urát.⁹⁹

A teljesség igénye folytán ide másolom Máté evangéliumának azt a szakaszát (Mt 26,69-75), amely annak leírását tartalmazza, hogy Péter miként tagadta meg Jézust (Mk 14,66–72; Lk 22,54–62; Jn 18,15–18.25–27)

„...⁶⁹Péter pedig kinn ült az udvaron. Odament hozzá egy szolgálóleány, és így szólt: Te is a galileai Jézussal voltál. ⁷⁰Ő azonban tagadta mindenki előtt, és ezt mondta: Nem tudom, mit beszélsz. ⁷¹Mikor pedig kiment a kapuba, meglátta őt egy másik szolgálóleány, és ezt mondta az ott levőknek: Ez a názáreti Jézussal volt. ⁷²Ő ismét tagadta: Esküszöm, hogy

90 https://hu.wikipedia.org/wiki/Johann_Sebastian_Bach

91 <http://www.spiritualitas.hu/MakkIstvan.php>

92 Makk István: Az örök fejlődés kozmikus útja. Tanulmány a Vízöntő kor egyetemes felfogásának kialakításához. I. kötet 55-56.old. Budapest, 1995 (letölthető: <http://nevtelenszellem.hupont.hu/5/letoltheto-szellemtani-konyvek/weboldalrol/>)

93 Makk István: Az örök fejlődés kozmikus útja. Tanulmány a Vízöntő kor egyetemes felfogásának kialakításához. I. kötet 71.old. Budapest, 1995 (letölthető: <http://nevtelenszellem.hupont.hu/5/letoltheto-szellemtani-konyvek/weboldalrol/>)

94 <http://harmonia.tripod.com/>

95 <https://hu.wikipedia.org/wiki/Máté-passió>

96 <https://port.hu/adatlap/szemely/barany-peter/person-281102>

97 <https://info.bmc.hu/index.php?node=artists&table=ZENESZ&id=209>

98 <https://hu.wikipedia.org/wiki/Kontratenor>

99 <http://mek.niif.hu/04600/04626/html/legenda0059.html>

nem ismerem azt az embert. ⁷³Kis idő múlva az ott álldogálók mentek oda, és így szóltak Péterhez: Bizony, közülük való vagy te is, hiszen a beszéded is elárul téged. ⁷⁴Akkor átkozódni és esküdözni kezdett: Nem ismerem azt az embert. És nyomban megszólalt a kakas. ⁷⁵Péter visszaemlékezett Jézus szavára, aki azt mondta neki: Mielőtt megszólal a kakas, háromszor tagadsz meg engem. Azután kiment onnan, és **keserves sírásra fakadt...**

Német szöveg ¹⁰⁰	Magyar szöveg ¹⁰⁰
Erbarme dich, mein Gott, Um meiner Zähren Willen! Schau hier, Herz und Auge Weint vor dir bitterlich. Erbarme dich, erbarme dich!	Irgalmazz nekem Istenem, könnyeimért! Nézd, itt előttem Szívem és szemem keserűen zokog. Irgalmazz nekem Istenem, könnyeimért!

Az interneten megtalálható sok – különféle felfogásban, zenei interpretációban előadott - ária-felvétel közül egy különleges ritkaságot: alt szólóval, *akusztikus gitár- és elektronikus basszus kísérettel* megszólaló zenei „csemegét” szeretnék a Parlando olvasóinak e helyt bemutatni ¹⁰¹ (alt szóló: Susan Taylor Mills, hegedű és brácsa: Marie Guenther (Marie Bee), akusztikus gitár, elektromos basszus (elektromos orgona): RJ Mills (Robo_J produkciója. (a felvétel itt hallgatható meg: [J.S.Bach: "Erbarme dich, mein Gott" - ária a Máté Passióból](https://www.youtube.com/watch?v=J.S.Bach: \)).

(folytatás következik a Parlando 2019/4. számában – a szerk.)